

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 614/2024-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, Floriánska 16, Košice, proti postupu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Košice, postupu Okresnej prokuratúry Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pn 1337/2020/8802 a jej prípisu z 31. marca 2021, postupu Krajskej prokuratúry v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kn 229/21/8800 a jej prípisu z 25. júna 2021, postupu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/2 Gn 76/21/1000 a jej prípisu z 22. októbra 2021, postupu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Leopoldov počas eskorty sťažovateľa 11. apríla 2023 a 25. apríla 2023, ako aj jeho eskorty 14. apríla 2023 a 21. apríla 2023, postupu Mestského súdu Bratislava I (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. BA1-4T/88/2008 (pôvodne sp. zn. 4T/88/2008) počas preštudovania spisu 11. apríla 2023 a na hlavnom pojednávaní 25. apríla 2023, ako aj postupu Okresného súdu Banská Bystrica vo veci veci vedenej pod sp. zn. 6Tk/1/2022 na hlavných pojednávaniach 14. apríla 2023 a 21. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. decembra 2021 (pôvodne vedená pod sp. zn. Rvp 2511/2021) domáhal vyslovenia porušenia základného práva nebyť vystavený neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na nedotknuteľnosť osoby a súkromia podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 8 ods. 1

a 2 dohovoru postupom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby v Košiciach, a základného práva nebyť vystavený neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru, ako aj práva na nedotknuteľnosť osoby a súkromia podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom na účinný právny prostriedok podľa čl. 13 dohovoru, ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pn 1137/2020/8802 a jej prípisom z 31. marca 2021 (ďalej len „napadnutý prípis okresnej prokuratúry“), postupom Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kn 229/21/8800 a jej prípisom z 25. júna 2021 (ďalej len „napadnutý prípis krajskej prokuratúry“), ako aj postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/2 Gn 76/21/1000 a jej prípisom z 22. októbra 2021 (ďalej len „napadnutý prípis generálnej prokuratúry“).

2. Sťažovateľ sa následne ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. júna 2023 (pôvodne vedená pod sp. zn. Rvp 1438/2023) domáhal vyslovenia porušenia základného práva nebyť vystavený neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru, práva na ochranu súkromia podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 8 dohovoru, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na obhajobu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) dohovoru, práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Leopoldov počas eskorty 11. apríla 2023 a 25. apríla 2023, ako aj počas eskorty 14. apríla 2023 a 21. apríla 2023, postupom Mestského súdu Bratislava I (pôvodne Okresného súdu Bratislava I; ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. BA1-4T/88/2008 (pôvodne sp. zn. 4T/88/2008) počas preštudovania spisu 11. apríla 2023 a na hlavnom pojednávaní 25. apríla 2023 a postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 6Tk/1/2022 na hlavných pojednávaniach 14. apríla 2023 a 21. apríla 2023.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 30/2023-7 z 27. septembra 2023 boli ústavné sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 2511/2021 a Rvp 1438/2023 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2511/2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. V ústavnej sťažnosti pôvodne vedenej pod sp. zn. Rvp 2511/2021 sťažovateľ vo všeobecnosti poukazuje na množstvo eskort, ktoré boli vo vzťahu k jeho osobe vykonané, pred a po ktorých mal byť podrobený dôkladnej osobnej prehliadke. Počas eskort mu mali byť nasadzované špeciálne okuliare na zabránenie vo videní a zamedzenie priestorovej orientácie, slúchadlá a taktiež kukly. Poukazuje na to, že na účel porady s obhajcami je umiestňovaný do výsluchovej miestnosti za kovové mreže, pričom táto miestnosť je monitorovaná kamerou.

5. Sťažovateľ namieta, že zo strany orgánov prokuratúry nebolo vysvetlené, prečo sa niektoré výsluchové miestnosti monitorujú kamerami (miestnosti č. 1 až 4) a niektoré iba fyzickou vizuálnou

kontrolou (miestnosti č. 7 až 11). Vizuálna kontrola sa podľa názoru sťažovateľa dá zabezpečiť aj cez priezor v dverách, a preto kamery nie sú potrebné. Domnieva sa, že umiestnenie kamier je nelegálne a nelegitímne. Sťažovateľ odkazuje na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) Gorlov a iní proti Rusku z 2. 7. 2019, v ktorom malo byť poukázané na absenciu záruk proti zneužitiu kamerových záznamov štátnymi úradníkmi. Dlhoročné monitorovanie, zaznamenávanie a archivovanie kamerových záznamov hrubým spôsobom zasahuje do jeho práva na obhajobu.

6. Sťažovateľ zdôrazňuje, že sa nikdy nepokúsil o útek, preto prostriedky použité počas eskorty sú neprimerané. Riaditeľ Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach navyše nerešpektoval príslušné ustanovenia Odporúčania o Európskych väzenských pravidlách a ani odporúčania praktického lekára a v tejto súvislosti nepodal správu nadriadenému orgánu.

7. K tomuto ďalej sťažovateľ uviedol, že eskorta z Košíc do Leopoldova trvá asi 4 hodiny, pričom počas celého jej trvania bol spútaný na nohách a rukách kovovými putami, ktoré sú spojené reťazou a spútačím opaskom, mal nasadené nepriehľadné okuliare a nasadené aj chrániče sluchu na zamedzenie priestorovej orientácie. Uvedené predstavuje prepravu v nehumánnych podmienkach, a teda aj neľudské a ponižujúce zaobchádzanie.

8. Sťažovateľ taktiež namieta prietáhy v konaní okresnej prokuratúry, ktorá o jeho podnete z 28. októbra 2020 rozhodla až po takmer 6 mesiacoch. Rozhodovanie generálnej prokuratúry zas trvalo 3 mesiace.

9. Podaním z 13. júna 2022 sťažovateľ doplnil svoju ústavnú sťažnosť o odkaz na správu Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu v súvislosti s nasadzovaním nepriehľadných okuliarov a chráničov sluchu počas eskort odsúdených.

10. V ústavnej sťažnosti pôvodne vedenej pod sp. zn. Rvp 1438/2023 sťažovateľ namieta, že počas preštudovania spisu v trestnej veci na mestskom súde (prípád vraždy v [REDAKOVANÉ], z ktorej bol sťažovateľ obžalovaný) mal odpútanú iba jednu ruku, čím bol značne obmedzený pri nakladaní so zväzkami spisu a písaní poznámok.

11. Vo veci vedenej na okresnom súde (prípád vraždy [REDAKOVANÉ], z ktorej bol sťažovateľ obžalovaný) sťažovateľ 14. apríla 2023 a 21. apríla 2023 žiadal o zrušenie hlavného pojednávania, keďže sa pre podmienky eskorty cítil dezorientovaný, avšak tento jeho návrh bol zamietnutý.

12. Dňa 25. apríla 2023 bol eskortovaný z Leopoldova do Bratislavy na hlavné pojednávanie na okresnom súde, ktoré sa vykonalo v bezpečných priestoroch väznice, avšak napriek uvedenému bol počas hlavného pojednávania spútaný. V pojednávacej miestnosti navyše boli aj novinári, ktorí vyhotovovali obrazové a zvukové záznamy, ktoré boli odvysielané vo večerných správach. V tzv. eskortnej cele nebolo umývadlo ani WC. Jesť a piť musel spútaný. Na eskortu si nemohol vziať vlastné jedlo ani príbor či pohár. Poskytované potraviny boli nekvalitné a mali nízku energetickú hodnotu.

13. Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že počas prehliadky pred súdnymi pojednávaniami sa príslušníci zboru oboznamujú aj s jeho poznámkami, ktoré sú však chránené korešpondenciou.

14. Na pojednávania je predvádzaný vo väzenskom oblečení a v reťaziach, čím dochádza k porušovaniu jeho prezumpcie nevinoty.

15. Podnety a opakované podnety na orgány prokuratúry sťažovateľ už nepovažuje za účinný prostriedok nápravy, keďže z vlastných skúseností vie, že sú absolútne zbytočné a bezvýsledné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

16. Ústavný súd ústavné sťažnosti spojené na spoločné konanie predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby v Košiciach:

17. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

18. Podľa § 96 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“) dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby sa v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva trest odňatia slobody, dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy, pričom podľa § 18 ods. 3 písm. c) zákona o prokuratúre prokurátor je povinný písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu ústavu na výkon trestu odňatia slobody alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

19. Sťažovateľ sa mohol z dôvodov, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti, obrátiť na príslušného prokurátora, v ktorého pôsobnosti bolo posúdiť zákonnosť napadnutého postupu. Sťažovateľ tak aj urobil, a preto túto časť jeho ústavnej sťažnosti bolo potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv postupom okresnej prokuratúry a jej napadnutým prípisom a postupom krajskej prokuratúry a jej napadnutým prípisom:

20. Pokiaľ ide o napadnutý prípis okresnej prokuratúry a napadnutý prípis krajskej prokuratúry, sťažovateľ mohol vo veci namietaného porušenia svojich práv podať ďalší opakovaný podnet podľa § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre. Sťažovateľ túto možnosť využil a o jeho podnete rozhodla generálna prokuratúra napadnutým prípisom.

21. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.3. K namietanému porušeniu práv postupom generálnej prokuratúry a jej napadnutým prípisom:

22. Sťažovateľ v tejto časti ústavnej sťažnosti namieta ponížujúce a neľudské zaobchádzanie počas eskort a monitorovanie jeho porád s obhajcom. Namieta pochybenia okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry, ktoré nenapravila ani generálna prokuratúra.

23. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že právu dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu, alebo opakovaného podnetu v zmysle § 31 a nasl. zákona o prokuratúre, zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným postupom sa takýmto podnetom (podaním) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť, avšak súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je aj právo, aby príslušné orgány prokuratúry jej podnetu (podaniu) aj vyhovel v súlade s jej predstavami (I. ÚS 40/01, II. ÚS 168/03, III. ÚS 133/06, II. ÚS 595/2014, II. ÚS 819/2016, III. ÚS 57/2018, II. ÚS 320/2019).

24. Generálna prokuratúra sa v napadnutom prípise stotožnila so závermi napadnutého prípisu okresnej prokuratúry a napadnutého prípisu krajskej prokuratúry. Ani generálna prokuratúra v súvislosti s použitím donucovacích prostriedkov počas eskort sťažovateľa nezistila žiadne porušenie jeho práv. V tejto súvislosti odkázala na závery okresnej prokuratúry, ktorá sťažovateľovi dostatočne jasným spôsobom objasnila, že použitie prostriedkov na zamedzenie priestorovej orientácie alebo na utajenie fyzickej identity osoby je možné v zmysle § 31 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na predchádzanie, zamedzenie alebo odstránenie protiprávneho konania obvinených, odsúdených, dodávaných osôb a iných osôb. O ich použití rozhoduje vopred riaditeľ príslušného ústavu alebo ním určený príslušník zboru. V zmysle § 37a ods. 1 označeného zákona prostriedkom na zamedzenie priestorovej orientácie alebo na utajenie fyzickej identity sú nepriehľadné okuliare alebo chrániče sluchu, ktoré spôsobujú dezorientáciu v priestore, alebo kukla, ktorá slúži aj na utajenie fyzickej identity obvineného alebo odsúdeného. Použitie donucovacích prostriedkov (sťažovateľom spochyňované ako nezákonné a nelegitímne, pozn.) bolo teda vykonané v súlade so zákonom. Ak sťažovateľ odkazoval na ním predložený lekársky nález (výmenný lístok ešte z roku 2012, v ktorom lekár vzhľadom na subjektívne obťaženie uvádzané sťažovateľom s poukazom na „*Odporúčanie rady Európy bod 32.2*“ neodporúčal aplikáciu nepriehľadných okuliarov u sťažovateľa, pozn.), tento má podľa orgánov prokuratúry výlučne odporúčací charakter. Krajská

prokuratúra nad rámec uvedeného doplnila, že sťažovateľom označené rezolúcie prijaté na zhromaždeniach Rady Európy majú taktiež odporúčací charakter a že sťažovateľom citované stanovisko Českej komory advokátov nie je záväzné ani pre Českú republiku, o to menej pre Slovenskú republiku.

25. Pokiaľ ide o primeranosť použitia donucovacích prostriedkov, ústavný súd pripomína, že dĺžka uloženého trestu, závažnosť spáchanej trestnej činnosti a umiestnenie v rámci vonkajšej diferenciácie a v zmysle § 52 ods. 2 rozkazu ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 2/2014 o zabezpečovaní ochrany Zborom väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov aj fyzická zdatnosť predstavujú relevantné charakteristiky, ktoré môžu odôvodňovať použitie sťažovateľom napádaných donucovacích prostriedkov. Už pri rozhodovaní o inej ústavnej sťažnosti sťažovateľa, v ktorej taktiež spochybňoval použitie takýchto donucovacích prostriedkov, poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ takéto charakteristiky naplňal (IV. ÚS 343/2022).

26. Sťažovateľ vo vzťahu k namietanému porušeniu svojho práva na ochranu pred ponižujúcim a neľudským zaobchádzaním uviedol, že eskorta z Košíc do Leopoldova trvá asi 4 hodiny, pričom počas celého jej trvania bol spútaný na nohách a rukách kovovými putami, ktoré sú spojené reťazou a spútačím opaskom, mal nasadené nepriehľadné okuliare a nasadené aj chrániče sluchu na zamedzenie priestorovej orientácie.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že minimálna závažnosť zaobchádzania vyžadovaná čl. 3 dohovoru na jeho aplikáciu sa posudzuje podľa všetkých okolností prípadu, ako napríklad dĺžka trvania tohto zaobchádzania, fyzické a psychologické dopady na dotknutú osobu, jej pohlavie či zdravotný stav (rozsudok Veľkej komory vo veci Kudła proti Poľsku z 26. 10. 2000, sťažnosť č. 30210/96, body 90 a 91). Európsky súd pre ľudské práva považoval zaobchádzanie za neľudské, ak bolo vopred premyslené, bolo aplikované niekoľko hodín a spôsobilo buď skutočné telesné zranenie, alebo intenzívne fyzické a duševné utrpenie. Zaobchádzanie sa považuje za ponižujúce, ak v obetiach vzbudzuje pocity strachu, úzkosti a menejcennosti, ktoré by ich mohli ponižovať (bod 92). Európsky súd pre ľudské práva tak napríklad dospel k záveru o porušení čl. 3 dohovoru v situácii prevozu sťažovateľa spoločne s ďalším zadržaným v jednomiestnej kabíne s rozmerom jeden štvorcový meter. Aj keď dĺžka takéhoto zaobchádzania nepresahovala jednu hodinu, bolo vo svojej podstate neľudské a ponižujúce (rozsudok vo veci Khudoyorov proti Rusku z 8. 11. 2005, sťažnosť č. 6847/02, body 188 až 120).

28. Sťažovateľ na podporu svojich tvrdení odkazuje na rozsudok ESĽP vo veci Moiseyev proti Rusku z 9. októbra 2008, sťažnosť č. 62936/00, v ktorom sa ESĽP venoval vplyvu eskorty na schopnosť koncentrácie a mentálnej bdelosti dotknutého obvineného na pojednávaní. Ak sťažovateľ namieta tento aspekt veci (možnosť účinne sa brániť v trestnom konaní), ústavný súd konštatuje, že námietku porušenia svojho práva na obhajobu môže sťažovateľ uplatniť v prebiehajúcim trestnom konaní, a v prípade potreby v rámci dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Pokiaľ sťažovateľ implicitne poukazuje na záver o porušení čl. 3 dohovoru v označenej veci, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že podmienky prevozu pána Moiseyeva na pojednávanie boli značne odlišné, resp. objektívne podstatne horšie – ESĽP v označenej veci poukázal na stiesnené podmienky počas prevozu, nedostatočnú výšku kabíny a nemožnosť zmeniť polohu, ako aj preplnenosť dopravných prostriedkov, resp. prekračovanie ich maximálnej kapacity. Tiež poukázal na nedostatočné osvetlenie (absenciu

okien), nedostatočnú ventiláciu a nedostatočnú vnútornú teplotu vo vozidle počas prevozu. V takýchto podmienkach bol sťažovateľ umiestnený v niektorých prípadoch aj 10 hodín.

29. Sťažovateľ taktiež poukázal na rozsudok ESĽP vo veci Barbera, Messegué a Jabardo proti Španielsku zo 6. decembra 1988, sťažnosti č. 10588/83, č. 10589/83 a č. 10590/83, týkajúci sa nočnej eskorty na pojednávanie a s tým súvisiacej prílišnej únavy obvineného. V označenej veci ESĽP dospel k záveru o porušení práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie z dôvodu ich oneskoreného presunu v kombinácii s neočakávanou zmenou v zložení senátu bezprostredne pred otvorením pojednávania, ako aj na základe nepredloženia a neprediskutovania dôležitých dôkazov v prítomnosti sťažovateľov. Tu je zo strany ústavného súdu opätovne vhodné odkázať na skutočnosť, že zásah do práva na obhajobu má sťažovateľ možnosť namietať pred všeobecnými súdmi v riadnom inštančnom postupe.

30. Ak sťažovateľ s odkazom na judikatúru ESĽP tvrdí, že v jeho prípade došlo vzhľadom na ním uvedené okolnosti k ponižujúcemu zaobchádzaniu, keďže bol počas 4 hodín eskorty z Košíc do Leopoldova spútaný a mal nasadené nepriehľadné okuliare a taktiež chrániče sluchu, ústavný súd zdôrazňuje, že tvrdenia o ponižujúcom a neľudskom zaobchádzaní neberie na ľahkú váhu. V tejto veci však tvrdenia sťažovateľa o prekročení hranice ponižujúceho či neľudského zaobchádzania objektívnym spôsobom neboli preukázané. Sťažovateľ pred orgánmi prokuratúry a ani pred ústavným súdom netvrdil, o to menej preukázal, že by bol napr. eskortovaný v noci, v stiesnených podmienkach, prípadne to, že by počas presunu v dopravnom prostriedku nebola dostupná dostatočná ventilácia alebo by bola znížená jeho vnútorná teplota. Taktiež nepreukázal žiadne fyzické či iné dopady na jeho osobu (s výnimkou tvrdenia o zvýšenom krvnom tlaku po jednej eskorte). Ústavný súd vníma, že eskorta za použitia nepriehľadných okuliarov a chráničov sluchu na zamedzenie priestorovej orientácie je intenzívnym zásahom do práv sťažovateľa, avšak, ako už bolo uvedené, takýto zásah bol vykonaný v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou a proporcionálne vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam sťažovateľovej veci.

31. Ak sťažovateľ namieta monitorovanie porád s obhajcom a s tým súvisiace porušenie jeho práva na obhajobu, námietku porušenia práva na obhajobu môže uplatniť jednak pred súdom konajúcim v príslušnej trestnej veci, a v prípade potreby aj prostredníctvom podania odvolania [§ 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] a dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

32. Pokiaľ sťažovateľ v súvislosti s monitorovaním porád s obhajcom namieta porušenie svojho práva na ochranu súkromia, ústavný súd konštatuje, že námietka sťažovateľa pred orgánmi prokuratúry sa týkala výslovne zákonnosti použitia kamery (pozri bod 5 tohto uznesenia), pričom namietaná zákonnosť tohto postupu bola sťažovateľovi primeraným spôsobom vysvetlená. Orgány prokuratúry k otázke zákonnosti postupu poukázali na § 38 ods. 2 zákona o výkone trestu, v zmysle ktorého riaditeľ ústavu zabezpečí, aby určený príslušník zboru rozhovor medzi odsúdeným a advokátom videl, nie však počul. Právna úprava neurčuje spôsob, akým má byť táto povinnosť zabezpečená (fyzickou vizuálnou kontrolou napr. cez priezor na dverách alebo kamerovým systémom). Zo stanoviska vedúceho skupiny informačno-komunikačných technológií príslušného ústavu vyplynulo, že prostredníctvom kamery sa zabezpečuje iba online vizuálny prenos, nie však snímanie zvuku, t. j. monitorovanie miestnosti.

33. Ak sťažovateľ vo vzťahu k dôsledkom monitorovania porady s advokátom poukazuje na neprípustný zásah do práva na súkromný život podľa čl. 8 dohovoru vo veci Gorlov

a ďalší proti Rusku (sťažnosti č. 27057/06, č. 56443/09 a č. 25147/14), predmetná vec sa týkala sústavného (24 hodín denne) monitorovania (obraz a zvuk, pozn.) odsúdených v miestnostiach, resp. priestoroch, kde vykonávali väzbu a trest odňatia slobody. Snímané boli celé miestnosti, teda sťažovatelia boli snímaní aj pri prezliekaní a používaní sociálnych zariadení (niektorí obvinení a odsúdení sa počas používania toalety zakrývali kartónovými krabicami). Takáto situácia, teda sústavné monitorovanie sťažovateľa vo všetkých priestoroch príslušného ústavu, nebola v tejto veci ani len tvrdená.

34. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa o archivovaní záznamov jeho porád s obhajcom a ich prípadnom zneužití na vopred neznáme ciele v rozpore s jeho právom na súkromný život, teda námietke, ktorá nebola pred príslušnými orgánmi prokuratúry relevantným spôsobom uplatnená a už z tohto dôvodu by mohla byť ústavná sťažnosť v tejto časti odmietnutá, ústavný súd v krátkosti poukazuje na obsah napadnutého prípisu okresnej prokuratúry, v ktorom je s odkazom na informácie poskytnuté príslušným ústavom uvedené, že prostredníctvom kamery sa prenáša obraz (nie zvuk), teda ide o živý prenos, nie záznam porady s obhajcom.

35. Sťažovateľ teda pred orgánmi prokuratúry uplatnil námietku nezákonnosti monitorovania jeho porád s advokátom, pričom zákonnosť daného postupu mu bola relevantným spôsobom objasnená. Pred ústavným súdom následne namietol aj zásah do svojho práva na súkromný život z dôvodu sústavného monitorovania a vyhotovovania záznamov z tohto monitorovania, pričom z predložených dokumentov jasne vyplýva, že k sústavnému monitorovaniu v jeho prípade nedošlo, rovnako ako nedošlo ani k vyhotovovaniu záznamov z monitorovania. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti a taktiež podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti.

III.4. K namietaným priet'ahom v postupe krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry:

36. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o porušení jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd pripomína, že ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nemôže dochádzať k porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietne, vychádzajúc pritom z účelu týchto práv, ktorých spoločným menovateľom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Inými slovami, ústavný súd poskytuje ochranu právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva ešte trvalo alebo k jeho porušeniu dochádza (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, I. ÚS 22/01, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05, IV. ÚS 315/2021). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou EŠLP vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozhodnutie o prijateľnosti vo veci Miroslav Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

37. V okolnostiach tejto veci je zrejmé, že v čase podania ústavnej sťažnosti generálna prokuratúra už ďalší opakovaný podnet sťažovateľa vybavila napadnutým prípisom (proti ktorému ústavná

sťažnosť taktiež smeruje), t.j. v čase podania ústavnej sťažnosti generálna prokuratúra už nemohla porušovať označené práva sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru. O to viac platí uvedené vo vzťahu k postupu krajskej prokuratúry, ktorý sťažovateľ napadol na generálnej prokuratúre. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.5. K namietanému porušeniu práv postupom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Leopoldov počas eskorty 11. apríla 2023 a 25. apríla 2023, ako aj počas eskorty 14. apríla 2023 a 21. apríla 2023:

38. Pokiaľ ide o porušenie práv sťažovateľa počas konkrétnej eskorty, z okolností danej veci je zrejmé, že sťažovateľ mal možnosť domáhať sa ochrany svojich práv pred orgánmi príslušného ústavu pred orgánmi prokuratúry, ako to pôvodne urobil aj vo vzťahu k iným jeho eskortám.

39. Sťažovateľ síce pred ústavným súdom tvrdí, že takýto postup nemožno považovať za účinný opravný prostriedok, keďže na základe vlastných skúseností je presvedčený, že podnety na orgány prokuratúry sú zbytočné a bezvýsledné.

40. Ústavný súd k tomuto tvrdeniu sťažovateľa považuje za potrebné zdôrazniť, že účinnosť opravného prostriedku sa nemeria subjektívnym pocitom dotknutej osoby, ale právnym rámcom daného opravného prostriedku, a to predovšetkým tým, či jeho využitím možno dosiahnuť nápravu sťažovateľom tvrdenej situácie. Takúto nápravu využitím opravných prostriedkov adresovaných orgánom prokuratúry možno dosiahnuť.

41. Sťažovateľ sa teda mohol z dôvodov, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti, obrátiť na prokurátora, v ktorého pôsobnosti bolo posúdiť zákonnosť napadnutého postupu. Právomoc prokurátora teda predchádza právomoci ústavného súdu posúdiť opodstatnenosť námietok sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 451/2022). V právomoci prokurátora bolo prešetrenie toho, či postup príslušného ústavu pri použití donucovacích prostriedkov bol v súlade nielen so zákonom, ale aj toho, či ich použitie bolo primerané konkrétnej situácii.

42. Okrem toho sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby postupy namietané ústavnou sťažnosťou namietal aj postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), ktorý postihuje akýkoľvek výkon verejnej moci, ktorým nie je len rozhodovanie, ale aj úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb (III. ÚS 486/2023). Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona o zodpovednosti štátu štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu definuje široko a otvorene len použitím tohto pojmu „nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci“ s následným demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno. Zaobchádzaním so sťažovateľom mohlo dôjsť k nesprávnemu úradnému postupu, ktorý možno podriaďiť pod § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu.

43. Nesprávny úradný postup podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu zakladá osobitný nárok na náhradu škody. Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom. Okrem toho ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodenému aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu).

44. Sťažovateľ žiaden z dostupných prostriedkov na ochranu svojich základných práva nevyužil, a preto je jeho ústavná sťažnosť v tejto časti neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

III.6. K namietanému porušeniu práv postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. BA1-4T/88/2008 (pôvodne sp. zn. 4T/88/2008) počas preštudovania spisu 11. apríla 2023 a na hlavnom pojednávaní 25. apríla 2023 a postupom okresného súdu vo veci veci vedenej pod sp. zn. 6Tk/1/2022 na hlavných pojednávaniach 14. apríla 2023 a 21. apríla 2023:

45. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa označenými postupmi mestského súdu a okresného súdu, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že neprípustný zásah do svojho práva na obhajobu môže sťažovateľ uplatniť ako svoju obranu v konaní pred všeobecnými súdmi, ktoré v označených trestných veciach rozhodujú o obžalobách podaných na sťažovateľa. Takéto námietky sťažovateľa týkajúce sa porušenia práva na obhajobu by sťažovateľ mohol uplatniť aj v prípadnom odvolaní a aj v dovolaní pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

46. Túto časť ústavnej sťažnosti bolo vzhľadom na uvedené potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti.

47. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľa nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu